

DR. KENDE PÉTER: VÉDTELEN IGAZSÁG Röpirat bírókról, ítéletekről

Levelet kaptam orvosi műhiba-könyveim egyikének olvasójától. A feleségéről írt, aki borzalmas körülmények között halt meg. Az orvosok ugyanis nem vették észre, hogy agydaganata van. A helyes diagnózis hiányában aztán össze-vissza „gyógyították”, s mivel fittyet hánytak arra is, hogy egyre rosszabbul reagál ezekre a „kezelésekre” – végül hagyták meghalni a beteget.

A kórház emberei a rájuk nézve terhelő bizonyítékokat tartalmazó iratok egy részét azonnal eltüntették – a többit pedig egyszerűen meghamisították. Levélíróm természetesen vizsgálatot követelt, ám a rendőrség és az ügyészség lélektelenül újra és újra lerázta magáról az ügyet. Amikor pedig látták, hogy a férj nem adja fel – s magánvádlóként is hajlandó bíróság elé vinni az esetet, ragaszkodva hozzá, hogy bűnhődjenek meg azok a slendrián alakok, akik halálba küldték asszonyát –, a nyomozás során keletkezett iratok tetemes részét visszatartották, és többszöri kérésre sem voltak hajlandóak kiadni neki. A bíróságok aztán – első- és másodfokon egyaránt nyűgként kezelve a magánvádló özvegyet – pikk-pakk elutasították vádjait, többszörösen törvénysértő módon.

Azt kérdezte tőlem levelében a szerencsétlen ember: „miután feleségemet megfosztották az élethez és a tisztességes egészségügyi ellátáshoz való jogától, az eset kivizsgálása során a közreműködő hatóságok nemhogy megsértették, hanem lábbal tiporták a jogorvoslathoz és a tisztességes eljáráshoz való jogunkat is. Elfogadhatatlannak tartom, hogy egy jogállamban ilyen megtörténjen. Mivel szolgált rá erre a feleségem? Talán az volt a bűne, hogy 22 éven keresztül diákok tízezreit tanította magyar irodalomra, orosz és angol nyelvre – és emberi tisztességre?”

Napokig húztam-halasztottam a választ, azon tépelődve, szabad-e elvennem tőle a hitet, hogy érdemes az igazság után kajtatnia a rendőrség–ügyészség–bíróság bűvös Bermuda-háromszögében, a pokolnak abban a titokzatos bugyrában, amelyet oly hiábavalóan hívunk még mindig „igazságszolgáltatásnak”. Végül két következtetésre jutottam. Először arra, hogy becsületesen válaszolok neki. Ezt írtam: „Rettenetes, ami történt, és mindezt még rémesebbé teszi, hogy lényegében tipikus. Az az ügyvédi iroda, amely orvosi műhiba-ügyekre szakosodott, évek óta egyáltalán nem vállal el ebben a megyében semmilyen esetet, nemhogy büntető-, de még polgári jogi kártérítési pert sem, mert megtapasztalták, hogy eleve reménytelen. Jó szívvel én sem tudok mást javasolni, mint hogy hagyja a fenébe az egész jogi procedúrát, mert semmi mást nem ér el vele, mint hogy saját magát még inkább tönkreteszi. Borzalom, hogy ezt kell írnom, de sajnós ez a mai magyar valóság.”

A másik következtetésem az volt: mégis megírom ezt a könyvet. Hiszen az igazságszolgáltatás műhibái sokaknak legalább akkora szenvedést okoznak, mint az orvosi műhibák. Igaz, egy-egy ilyen hibába talán nem hal bele a páciens – de belerokkanni bizony könnyen lehet. És ezt sokan tanúsíthatják. Túl sokan. Ezek a sorok őértük íródtak.

Ám nem véletlen az alcímben a *röpirat* szó: könyvem vitairatnak szánom. Biztosan sokat tévedek is, valószínűleg levonok elhamarkodott következtetéseket is – jogász–szociológus–újságíróként egyaránt esendő vagyok. Ám annyit hátha várhatok leendő bírálóimtól: vitassuk meg azt, amiben nem értünk egyet, méghozzá úgy, ahogy kultúremberekhez illik: érvekre

érvekkel, tényekre tényekkel. A puszta elutasítás még soha nem vezetett értelmes eredményhez. Az okos viták azonban igen.

TARTALOMJEGYZÉK

AMERRE AZ INGA KILENG

Ítélezik, noha alperes

FÖLÜLRŐL LEFELÉ SUGÁRZIK

Beadványunk már tartalmazza

MÉG NINCS ELSŐFOKÚ ÍTÉLET – TIZENHETEDIK ÉVE

De hozott ítéletet

HAZUDNAK-E A SZÁMOK?

A bírónő éppen beteg

KÉREL MÉT TOVÁBBÍTOTTAM

A művész úr át lett verve

KÍSÉRTŐ MÚLT – A POLITIKA SZOLGÁLÓLEÁNYA

Nem keresnek rosszul

AZ ÜGYVÉDI IRODÁNAK NINCS MAMÁJA

Nem kell szondát fűjni

EMBERI LÉNYEK-E A BÍRÓK?

Tagjai „a” pártnak

FÜGGETLENÜL – MINDENTŐL

A Magyar Köztársaság nevében – alsógyatyában

KÁRTALANÍTÁS MAGYAR MÓDRA

A közvélemény szerint

IFJ. HEGEDŰS A HÁZTETŐN

Talán azért

APRÓ ADMINISZTRÁCIÓS HIBÁK

Lomnici

ELFOGULTSÁG, FÉLREHÚZÁS?

Persze máshol is

HOL EMÍGY, HOL MEG AMÚGY

Papírforma szerint fennáll e kötelezettség

SEMMI KÖZÜNK HOZZÁ

Aláírta – előre

A BÍRÓSÁG MEGÁLLAPÍTTJA: A BÍRÓSÁG MEGSÉRTETTE FELPERESEK EMBERI MÉLTÓSÁGÁT

Félrehúznak a nők?

PEDOFÍLIA KOHOLT VÁDJÁVAL

Zavaró a toll percegése

ÁRTATLANUL HAT ÉV ELŐZETESBEN – AZ INDÍTVÁNY: NULLA FORINT

KÁRTALANÍTÁS

Elírták az összeget

AMIKOR A VÁLASZTÁSOKAT NEM A VÁLASZTÓK DÖNTIK EL

A bíróság saját ügyében is

MAGDI NÉNI, EZT NEM KÜLDTÉK MEG!

Újkrumpli, vöröshagyma, alma

MIRŐL NEM SZÓL A LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG ÍTÉLETE? AZ IGAZSÁGRÓL!

SZERECSEN MOSDATÁS

Maga csak ne fellebbezzon!

AMERRE AZ INGA KILENG

Az orvosok és a bírók között – még ha áldozataik más-más sorsra jutnak is – számos hasonlóság található.

Legelőbb mérhetetlen hatalommal rendelkeznek fölöttünk, nekik teljességgel alávetett, egyszerű földi halandók fölött. Gondoljunk csak bele: az orvosi kezelő előtti váróban érzett gyomor-szorítás, émelygés, a torokba toduló gombóc mennyire szakasztott mása a tárgyalóterem előtti folyosón toporgás közbeni szörnyű rosszérzésünknek. Az egyik helyen attól reszketünk, hogy a nagy fehér varázsló valami borzalmas nyavalyával szembesít-e bennünket – a másikon meg attól, hogy a fekete taláros ítéshívó akár jogtalanul is elveheti szabadságunkat, vagyონunkat, becsületünket.

Mindkét helyen a totális kiszolgáltatottság borzalmas érzése teper le minket. Az orvosok és a bírók ráadásul úgy is viselkednek velünk, mintha a feljebbvalóink lennének – nem annyira hivatali-szolgálati, mint inkább lelki-spirituális értelemben –, valóságos istenként tehát: hisz ítélnék sorsunkról, arról, hogy életben illetve szabadlábbon maradunk-e, vagy hogy szenvednünk-kínlódnunk kell-e betegségtől, fájdalomtól, igazságtalan ítélettől.

Begubóznak mesterségük fehér köpenyébe, fekete talárjába, s igyekeznek fölénk helyezni magukat – ha másként nem megy, legalább azzal, hogy számunkra érthetetlen nyelven beszélnek hozzánk-rólunk. Az egyik azt morogja: thrombocyta; a másik azt dörmögi: a Ptk. 339. § (1) bekezdés szerint...

S elvárják tőlünk, hogy ne is merészeljük megkérdőjelezni az ő hatalmasságukat, mindentudó és mindenható mivoltukat – mert aztán megnézhetjük magunkat. Hiszen céhüket tűzön-vízen át megvédik, a halk kritikát is bűnös támadásnak minősítve; s ha egy céhükbe tartozót mégis bírálni bátorkodunk – a rendszer azonnal összezár, az önvédelmi reflex egységfrontba tömörít, és keményen visszaver, sőt, ha lehet, megtorol minden rosszállást.

Rólunk hozott döntéseik pedig előbb-utóbb végérvényessé, megtámadhatatlanná válnak; hisz valameddig szaladozhatunk másik kórházba, magánklinikára, fellebbezhetünk, benyújthatunk felülvizsgálati kérelmet – hamarosan úgyis kiderül, hogy kész, vége, nincs tovább. Amit ők határoztak felőlünk, az ellen egy idő után nincs földi apelláta, sorsunk az ő rendelkezésük szerint beteljesedik – s mi csupán az égiekhez fohászkozhatunk kegyelemért, már ha hiszünk bennük.

Ha az orvosoktól könyv-címemben azt kérdeztem: Mik vagytok ti, istenek? – a bíraktól talán azt tudakolhatom: – Mik vagytok ti, császárok?

Vannak persze eltérések is a két szakma között – és hagyjuk most a hétköznapi dolgokat, mint például a használt eszközök, a tevékenység jellege és a többi. Maradjunk e helyütt inkább egynél: ki mennyire tartozik elszámolással azért, amit tesz.

Lett légyen az orvosi összetartás bármekkora is, ha egy orvos a „megszokottnál” durvább műhibát követ el, számíthat műhiba-perre, kirívó esetben akár büntetőeljárásra is. Kártérítésre perlik kórházát; s habár soha nem fordul elő, hogy a kórház aztán – legalább a megszabott háromhavi átlagkereset mértékéig – visszaperelné a doktortól a milliókat, nyilván nem veszi jó néven orvosától, ha újra és újra kártérítésre kötelezik miatta. És eleddig ugyan egyetlenegyszer sem történt még meg, hogy az orvosi kamara etikai eljárásban hajlandó legyen pár évre eltiltani szakmája gyakorlásától a sorozatosan műhibát elkövető orvost –

eltekintve a nem műhibát elkövető, hanem a szülésznek az otthon-szüléssel konkurenciát teremtő Geréb Ágnestől –, ennek elvi lehetősége azért továbbra is ott van a törvényben. Kizárólag arra volt már precedens – igaz, sokkal ritkábban a kelleténél –, hogy a lelketlen, nemtörődöm, gyakran slendrián, s emiatt durva szakmai szabály-szegéseket elkövető orvost börtönbe csukják, s eltiltsák mesterségétől.

Hát a bírót? Vagy nem láttunk még lelketlen, nemtörődöm, slendrián bírót, aki durva szakmai szabály-szegéseket követ el? Dehogynem.

Ám kell-e félnie annak a bírónőnek, aki otthon kiteríti az asztalra a keresetet és annak ellenkérelmét, föléjük helyez egy ingát – s amerre az inga kileng, arra fog ítélni? Mindig, valamennyi ügyében! Nem, nincs oka tartani semmitől. A hölgynek ráadásul nyugodt a lelkiismerete, még perjogi értelemben is, hisz az eljárási törvény szerint a bíró szabad meggyőződése szerint ítéel. Ő pedig hisz az inga bűvös, mindentudó erejében – e hit tehát szerves része az ő meggyőződésének –, e szerint hoz hát ítéleteket. (Félreértés ne essék: nem kitaláció ez, hanem bizony létező gyakorlat; ha túlságosan megszorítanak, nevet, címet adhatok, ki ez a bírónő.)

Persze nem csak az ilyen bizarr esetek vetik föl a felelősség kérdését. Hányszor, de hányszor fordul elő, hogy ilyen-olyan okok miatt hatályon kívül helyezik az elsőfokú bíróság ítéletét, és új eljárásra kötelezik azt! Vagy hogy az első, a második és a harmadik hatályon kívül helyezés után is ugyanarra a bíróra szignálják a pört, akinek az ítéletét újra és újra visszadobták, mint elbírálásra alkalmatlant. Ki viseli az ebből adódó perköltségeket, esetleg a plusz néhány év alatt felgyűlő kamatnövekedést? Természetesen a vesztes fél. És ki okozta ezt az idővesztést? Maga a – hol az első-, hol a másodfokon eljáró – bíróság. Ugyanez a helyzet, ha a néhány hónapja-éve zajló perben egyszer csak rájön a bíróság, hogy valójában nem is ő az illetékes, vagy hatáskörrel bír, hanem valamelyik másik, ezért átteszi oda az eljárást, amely kezdődik előről. Hát amikor az éveken át folyó első fokú eljárás után másodfokon megállapítja a bíróság, hogy a keresetlevelet már a lelegején idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani? Szinte valamennyi hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás miatt zajló megismételt eljárás nyílt beismerése annak, hogy a korábban eljáró bíróság törvénytelenül ítéelkezett, más szóval felróható károkozást követett el. És ki fizeti ennek költségeit? Tán az, aki okozta a kárt? Óh, nem, a peres fél – magára vessen, hogy perelni mert.

Megesik az is, hogy első- és másodfokon egyaránt törvénytörő ítéel születik, a felülvizsgálati kérelmet mégis elutasítják – s az ember ott áll, kezében a temérdek papírral, amelyről napnál világosabban bebizonyosodott, hogy csupa szabály-szegést tartalmaz –, és semmit nem tehet, legfőképpen felelőst nem találhat. Nem elég hát, hogy nem kapott igazságot, még ennek költségeit is ő viseli – fizet azért, hogy igazságtalanság érje.

Hiszen mi történik, ha valaki a rajta esett sérelmekért – az elpocsékolt időért, energiáért és pénzért, tönkrement emberi kapcsolatokért, lerobbant idegrendszerért – megpróbál mégis felelőst keresni? Csak abban az esetben lenne esélye kártérítésre – bocsánatkérésre persze akkor se –, ha a vele szemben eljáró bírósági rendszer kimondaná a saját hibáját, felelősségét, azaz ha a bíróság saját maga fölött ítéelkezne igazságosan. Nesze neked, fegyverek egyenlőségének elve!

No de hátha nem is olyan lehetetlen ez, hátha a bírók maguk mégis hajlanak a jó szóra, s ezért úgy alakítják saját gyakorlatukat, hogy mégiscsak legyen tere a jogos igényeknek – vetheti ellenem bárki. Nos... ennek sajnos az ellenkezőjét látjuk. Vizsgáljuk csak meg, immáron tételes jogilag, hogy mi a helyzet a bírói műhibák miatti kártérítés terén!

A Polgári törvénykönyv (Ptk.) 339. § (1) bekezdése felállította az általános, mindenkire érvényes szabályt: *aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.*

Majd a Ptk. 349. § (1) bekezdése konkretizálja e területet: *államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.*

(3) Ezeket a szabályokat kell alkalmazni a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre is, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

Ezt aztán a bíróság – mint afféle botcsinálta jogalkotó – nekiállt szépen, fokozatosan a maga képére formálni. Azt mondja például a Bírósági Határozatok 1992. évi 103. jogesetében: *Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a kártérítés általános szabályainak megfelelően bírósági jogkörben okozott kárért való felelősség megállapításának is csak akkor van helye, ha a bíróság a kárt jogellenesen és felrőhatóan okozta. A felrőhatóság értékelésével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság már több eseti döntésében megállapította, hogy a munka jellegével együtt járó jogszabály-alkalmazási, -értelmezési tévedések a felrőhatóság körén kívül esnek. Egymagában tehát az a körülmény, hogy a bíróság határozata utóbb tévesnek bizonyult, nem vezethet annak megállapítására, hogy a meghozatalában közreműködő bíró vétkes magatartást tanúsított, így felrőhatóság hiányában a kártérítési felelősség nem foghat helyt. Mindezekre figyelemmel a felperes keresete csak akkor lehetne alapos, ha megállapítható lenne, hogy a bűnösségét megállapító elsőfokú ítéleti döntés felrőható okok miatt a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésén alapult. A perbeli esetben azonban ez nem állapítható meg.*

A Legfelsőbb Bíróság tehát becsempészett egy plusz szócskát a törvény eredeti szövegébe. Ez a szócska pedig így hangzik: *kirívó*. Eszerint már csak akkor lehet megállapítani a bíróság felelősségét, ha az *kirívóan* tanúsít ilyen-olyan magatartást. Habár a Ptk. szerint nem csak az köteles megtéríteni más kárát, aki azt kirívóan jogellenesen okozta – a legfőbb bírói kar erről másként vélekedik, legalábbis ha bíróról van szó.

Ezek után következett a Bírósági Határozatokban az 1996. évi 311. jogeset: *A jogszabály eltérő értelmezése egymagában jogellenes és felrőható magatartást nem valósít meg, a téves jogszabály-értelmezésen alapuló határozat meghozatala a hatóság alkalmazottja vétkeségének megállapításához nem elegendő: erre nyilvánvaló és kirívó jogsértés esetén van jogi lehetőség.*

A korábbiakhoz megint egy plusz szó társult: *nyilvánvaló*. A Legfelsőbb Bíróság áldásos tevékenysége következtében tehát most már ott tartunk, hogy a bíróság felelőssége csak *nyilvánvaló és kirívó* jogsértés esetén állapítható meg. Aki pedig egy bíróságról képes ezt bebizonyítani, nos az vagy varázsló... vagy bíró maga is. Ám ha előhúzzuk a Ptk. 339. § (1) bekezdését, s arra vagyunk kíváncsiak, hogy a magyar állampolgárokra és cégekre milyen kártérítési felelősség vonatkozik, ott bizony még mindig azt fogjuk találni, hogy aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni – a „nyilvánvalóan és kirívóan” kitételek nélkül.

Hiába, Magyarországon ma kétféle felelősség létezik: egy mindenkire és egy a bírókra vonatkozó. A „bírói gyakorlat”, vagyis a bírók alkotta jog lényege pedig az, hogy a bírónak nincs felelőssége. Mindenki más polgári és büntető felelősséggel tartozik azért, amit tesz, az általa okozott károkért, hátrányokért – a bíró nem. Történik pedig mindez a bírói függetlenség szent és sérthetetlen elvének égisze alatt – megfélemlítve arról, hogy nem az a függetlenség, ha nincs felelősség, ellenkezőleg: csak az a függetlenség valódi, amely kellő felelősséggel párosul. A bíróságokon azonban ma a függetlenség álcája mögé bújt felelőtlenység az úr, s ezt sokan a tévedhetetlenség talárjába bújva próbálják érvényesíteni.

S ha még abba is belegondolunk, hogy elfogultsági kifogás esetén azt, hogy a bíró elfogult-e vagy sem, valójában ő maga dönti el, a többi póre színjáték –, látjuk, hogy e szervezett felelőtlenység még tovább erősödik.

S ha azt is tudjuk, hogy bíró ellen büntető- vagy szabálysértési eljárás csak az őt kinevező köztársasági elnök hozzájárulásával indítható – végképp kiteljesedni sejtjük e rendszert a maga teljes valójában.

Azon is eltöprenghetünk, hogy a náci bíraskodásért a néha irgalmatlanul kemény és igazságtalan népbíraskodás még börtönbe csukott néhány olyan bírót, aki a legégbekiáltóbb szörnyűségeket követte el a háborús és zsidó-ellenes ítélezés során. Mi történt azonban azokkal a bírókkal, akik a koncepciók perekben meghozták az ítéleteket? A Rajk László, Pálffy György, Nagy Imre és a többi sok száz ártatlan fölött kimondott halálos ítéletért, a börtönbe küldött ezrekért vontak-e felelősségre bírót valaha is? Nem. Egyet sem. Tizenhat bírót halkán eltávolítottak ugyan, de egyetlenegy nem hurcoltak meg, nem ítélték el. Mi több, jó néhányan tovább dolgozhattak bíróként. A húsz embert hóhérekre juttató Vida Ferenc például 1972-ig, a Mansfeld Péterrel együtt kilenc halálos ítéletet kiszabó Vágó Tibor egészen 1989-ig ítélezett a Legfelsőbb Bíróságon.¹

Pedig vajon ugyanilyen simán születtek volna-e meg ezek az ítéletek, ha a bírakat személyes felelősség is terheli? Ha a pulpituson arra kellett volna gondolniuk, hogy még börtönbe is kerülhetnek, ha részt vesznek a hazug és gyilkos ítélezésben?

Ha viszont nem volt és ma sincs felelősségük, akkor ezentúl is bármikor hozhatnak koncepciók ítéleteket, ez csak a pillanatnyi politikai helyzet függvénye. Önmagában az ugyanis, hogy ma nem „a” párt, azaz nem egyetlen párt szeretné befolyásolni az ítéleteket, hanem több – semmire sem jelent garanciát.

– Óh, dehogy! – kiáltanak tüstént az ellenérvelők –, hiszen ők esküt tettek, a meggyőződésük nem engedi! – Nos, már láttuk, hogy de igen, engedi; esküt meg ugyanúgy tettek orvosok, miniszterek, és még sokan mások is. Például a bírók. Akik ugyanúgy fölesküdték Szálásra, mint Rákosira, ugyanúgy Kádárra, mint a harmadik Köztársaságra.

Pedig nem volt ez mindig így. Elég lenne tán addig eljutnunk ma is, ahol például I. László királyunk (1077-1095) III. dekrétuma tartott: *A bírák pecsétküldéséről*

Ha pedig valaki a bíróról azt állítja, hogy az igazságtalanul ítélt, és nem tudja bizonyítani, öt pensát fizessen; ha pedig a bírót marasztalják el, a bíró a bírságot kétszeresen adja vissza, és ezen felül öt pensát fizessen.

Ha nem is addig, ahol az *ítélőmesterekről és a táblabírókról, meg azok esküjéről* szóló 1498. évi IV. törvénycikk tartott:

Nehogy pedig az itélőmestereket ajándékokkal megvesztegessék, a rákosi szigorú eskü alatt meg kell fogadniok és ígérniök, hogy mindenki részére igazságos, törvényes és istenes ítéletet fognak mondani, és annak okáért minden perlekedőnek tetszésétől fog függni, ha vajon akar-e nekik ajándékot adni vagy nem.

1. § Mindazonáltal, ha valamely peres fél törvényesen bebizonyíthatja azt, hogy valamelyik itélőmester az ilyen ajándékok miatt valaki részére hamis és igaztalan ítéletet mondott, akkor az olyan itélőmester fejével és javainak elvesztésével bünhődjék.

Márpedig előbb-utóbb úgyis váltani kell – az Emberi Jogok Európai Bírósága ugyanis rendszeresen, már ötvennél többször marasztalta el a magyar államot, százmillió forintot is meghaladó kártérítést kiszabva, olyan bírósági hibák miatt is, amelyekre hivatkozva Magyarországon ma holtbiztosan elutasítják a kártérítési igényt. Például ha a bíró nem hallgatta meg a fél által kért tanút, az iratokkal ellentétes tényállást állapított meg, nem foglalkozott olyan érvekkel, amelyeket a fél előterjesztett, a felperes nem tanulmányozhatta az iratokat és így tovább.

A sok igazságtalan, ostoba, téves, jogellenes ítélet miatt pedig nyilvánvalóan nem csak a bíróságoknak kellene ésszerű módon vállalniuk a kártérítési felelősséget, hanem az eljáró bírónak személyesen is. Nem lesz már sokáig tartható a jelenlegi helyzet: 2004. október 1. és

2005. szeptember 30. között a bíróságokat összesen 9 milliárd (nem millió, milliárd!) forint kártérítésre perelték be, s ebből a bíróságok 3,2 millió (nem milliárd, millió!) forint kártérítést ítéltek meg. És ez nem a kártalanítási, tehát az ártatlanul letartóztatott, elítélt emberek pereinek számlája, csupán a hagyományos kártérítési ügyeké, amelyekben hol a miatt kérnek kártérítést, mert úgy vélik, hogy a bíróság törvénysértően járt el velük szemben, hol csupán azért, mert például a fejükre pottyant a timpanon a bíróság épületéről.

A nem kártérítési, hanem kártalanítási perek közül pedig – amelyek tehát az igazságtalan elítéltetések miatt folynak – egyre többet nyernek meg az ügyfelek. Míg korábban fele-fele arányban ítéltek meg, illetve utasították el az ilyen kereseteket, ma már több a nyertes per, vagyis a Magyar Állam elmarasztalása. 2002-től 2006-ig félmilliárd forintnál is többet fizettek ki ilyen címen – a törtrészét annak, amit méltányos lett volna. Egymillió forintot ítélt például a bíróság abban az esetben, amelyben a rendőrség nem vett komolyan egy életveszélyes fenyegetésről szóló bejelentést – és megtörtént a gyilkosság.

Persze ennek az egész kérdésfelvetésnek – van-e, vagy inkább legyen-e végre felelőssége a bíróságoknak és a bírácoknak? – csak akkor van igazán jelentősége, ha abból a feltevésből indulunk ki, hogy ma Magyarországon baj van az ítélkezéssel.

Márpedig – a tények szigorú számbavételével – bizony ebből kell kiindulnunk.

És meggyőződésem szerint – amelyet, olvasóm majd eldönti: vagy igazolok e kötetel vagy sem – ezen a téren nem az a néhány jellemző negatívum az igazán nagy baj, amelyről az utóbbi években a bíróságokkal kapcsolatban olykor olvashatunk: hogy konzervatív, jobbra húz, rasszista (antiszemita és cigány-ellenes) módon előítéletes. Mert ezek így együtt ugyan rettenetesek – ám a mai magyar igazságszolgáltatásnak van egy olyan jellemzője is, amely még ezeknél is nagyobb baj. Mégpedig az, hogy: buta.

Durván és igazságtalanul hangzik ez, mint minden általánosítás. Ám ha a produktumból, az ítélkezés egészének színvonalából következtetünk vissza, sajnos azzal vagyunk kénytelenek szembenézni, hogy az eljárások és ítéletek özönében tobzódik a butaság.

Hogy igaz-e ez az egész jogszolgáltatásra, illetve minden bíróra? Óh, dehogya! A bírók között természetesen szép számmal találunk becsületesen, magas erkölcsiséggel és valóban függetlenül ítélkezőket is, olyanokat, akik magas felkészültséggel, okosan, társadalmi felelősségükön is eltöprengve hozzák meg döntéseiket. Ám a rendszer ellenük dolgozik, amennyire lehet, bedarálja tehát őket, és az ő jó példájuk helyett az ostoba leegyszerűsítéseket, a panelekből, klisékből építkező ítélkezést favorizálja.

Márpedig az igazságszolgáltatás olyan rendszer, amelynek tevékenysége mindig a leggyöngébb, színvonalát tekintve legalsó pár százaléknyi produktum alapján ítélendő meg. Hogy ez igazságtalan a bírókkal szemben? Igen, talán igazságtalan, ám mégis így van. A mai magyar ítélkezés minőségét ugyanis – szöges ellentétben azzal, amit Lomnici és társai folyamatosan próbálnak elhitetni velünk – éppen az a párszáz nagyon gyöngye intellektuális teljesítményt nyújtó bíró határozza meg, aki nem egészen érti, amit mondanak neki, aki az elé kerülő iratokból nem azt a következtetést vonja le, ami egyedül lehetséges lenne, aki nem képes alapvető logikai műveletek korrekt elvégzésére – szóval, aki ostoba ítéleteket hoz. S hiába van náluk több felkészült, okos, jó bíró. Amíg a bíróságok egész rendszere eltűri az alkalmatlanokat, addig minden hasztalan: ez a legalsó réteg óhatatlanul lehúzza magával a többieket, a jól dolgozókat is. Hiszen ezek bornírt ítéletei járják be a sajtót, ezek sületlenségeit mesélik az emberek széltében-hosszában, s a butaságok mindenkiben maradandó emlékeket hagynak.

Aki elmegy a válását elboronálni, és rendes hozzáállást, pervezetést, korrekt vagyon-megosztást, egyedül a gyerek érdekére figyelő gyermek-elhelyezést, szóval a lehetőségekhez

képest korrekt ítéletet kap, az azonnal napirendre is tér a történetek fölött, hiszen – teljes joggal – azt hiszi: ez a természetes, ennek mindig és mindenütt így kell lennie.

Az a nő viszont, aki elindítja a válópert a közös kisfiuk sérelmére elkövetett szexuális bűncselekménnyel – ugyanazon városi bíróság büntető tanácsánál – vádolt férje „ellen”, és egyszer csak azt hallja: a bíróság a gyereket az apjánál helyezi el, az nem akar hinni a fülének. Amikor pedig levelet ír a válóperben eljáró bírónak és a bíróság elnökének, hogy de hiszen ott van az iratok között a pszichológus szakértő véleménye, miszerint az apát a közelébe sem szabad engedni a kisfiúnak, mert valószínűleg újra molesztálni fogja – akkor ezt a levelét három hónapig még csak válaszra se méltatják, aztán pedig türelemre intik, hogy a bíró hamarosan kegyeskedik kitűzni a tárgyalást, ahol majd előadhatja mondandóját. Ő nem fogja elhinni, hogy ez a bíró és ez a bíróság képes az akta mögött az embert, az emberi sorsot is észrevenni. Miközben ez is ténylegesen megtörtént eset, napjainkból.

Vagy akinek a házassági vagyonszétosztási perét tizenhét éve nem képesek lezárni – lehetőséget adva ezzel arra (amint hamarosan olvashatják), hogy közben kétszer próbálják meg eladni a házát a feje fölül, hogy a lakásmaffia verőlegényei éjszaka rátörjenek terhes új feleségére, fenyegetőzve, mi minden történik majd, ha nem kotródik onnan tüstént –, az csapkodni fog, kiabálni, panaszkodni mindenkinek, akivel találkozik. Ennek lesz hát nagy a füstje, nem a rendben lévő ügyeknek. És ez így természetes. Ezt kénytelen tudomásul venni mindenki, aki ebben az igazságszolgáltatásnak egyre kevésbé nevezhető rendszerben működik.

Hogy melyek a legjellegzetesebb megnyilvánulásai e – bizony, nem vitatom, szinte megengedhetetlenül csúnya szóval – buta ítélkezésnek? A gyakorta tapasztalható silány szakmai színvonal, a sűrűn bekövetkező törvénytelenések, az egymásnak homlokegyenest ellentmondó ítéletek sora, bizarr ítéletek özöne, az ítélkezés lassan teljes kiszámíthatatlansága, valamint az, hogy a bíróságok számtalanszor engedik, hogy – tisztesség ne essék, szólván – hülyét csináljanak belőlük.

Ahol egy bíróság befogad olyan pert, amelyben a magzat a felperes és az anya az alperes – és ez a kereset minimum egy kiszignáló elnök vagy elnökhelyettes kezén is átment –, ott ítéletbe is belekerülhet bármi sületlenség, hiszen bizonyított, hogy sokan a legalapvetőbb jogelvekkel sincsenek tisztában.

Ahol maga a Legfelsőbb Bíróság jár elől törvénytelen ítéletek hozatalában – csak e könyvben is tucatnyit olvashatunk majd hamarosan, a Ságvári-ügytől az ítéletek interneten történő közzétételének szabotálásán át a háborús bűnösök felülvizsgálati pereig –, ott nem csoda, hogy alsóbb szintű bíróságokon is tort ül a jogtalanság és igazságtalanság.

Ahol Tocsik-ügyek sorozata zajlik: első fokon fölmentik, másodfokon elítélik, megismételt első fokon elítélik, megismételt másodfokon fölmentik – ott nem a jog uralkodik, hanem a bírói összevisszaság, ott nem a törvények ereje érvényesül, hanem az ingatag, kiszámíthatatlan bírói önkény.

Ott az válik jellemzővé, hogy azok az ügyvédek, akik tíz-húsz éve még meg merték tippelni: ha pört indítanak, az milyen végeredménnyel zárul – ma már mereven elzárkóznak attól, hogy bármit is ígérni merészeljenek, s csak azt mondogatják: olyannyira kiszámíthatatlan az ítélkezés, hogy találgatni sem lehet, miből mi következik.

Ahol a bíróságok asszisztálnak az ítéletek végrehajthatatlanságához, ahol ötven fölött jár a magyar bíróságokat elítélő strasbourgi határozatok száma, ott fittyet hánynak a jogállamra. Arra, amelyben a törvények uralkodnak, és nem a kormányok vagy az ítéletek.

Ahol – arra hivatkozva, hogy a cégbírók jogászok és nem könyvelők – a cégbíróságok nem veszik észre, hogy a magyar részvénytársaságok tekintélyes része már rég nem létezhetne, hiszen elveszítette alaptökéjét, s ezzel jogilag megengedhetetlenül kiszolgáltatott helyzetbe hozzák az ilyen rt.-k szállítóit: ott jogbizonytalanság van és slendriánság. Ott maga a bírósági rendszer hágja meg a törvényeket, a jogot.

Ahol az ügyvédek – akár cégek, akár magánszemélyek vagyoni vitáiban – csak azzal tudják „biztatni” ügyfelüket, hogy perben talán két év alatt végére érünk a dolognak – ott komolytalanná válik az az egész rendszer, amit még mindig szeretnénk igazságszolgáltatásnak hívni.

Persze igazuk van azoknak a bíróknak is, akik az – órabérben számlázó, vagy az ügyfelüknek bár peresztést, ám csupán három-négy év múlva bekövetkező végrehajtást ígérő – ügyvédek gyakori perelhúzását említik mindezek egyik okaként. Csakhogy szándékos perhalogató taktikát kizárólag ott lehet alkalmazni, ahol azt a bíró engedi. Persze hibás ebben a törvényhozó is, hogy jobbra nem jogvesztő határidőket ír elő; de a bíró maga is szankcionálhatná, vagy csupán kellő eréllyel visszaszoríthatná a fölösleges pénz- és időpocsékolást. Ám aki a következő tárgyalás kitűzéséhez, mondjuk februárban, azonnal a szeptemberi naptárát kezdi böngészni – azok malmára hajtja a vizet, akiknek az idő múlásával a pénztárgépük is ketyeg.

Mindez pedig olyan keretek között és olyan stílusban történik, s a bíró felsőbbrendűsége olyannyira túlhangsúlyoztatik, hogy mindennek tényleges sugallata, összhanglata már az, hogy – no, miképp is fogalmazzam ezt finoman? – az ügyfél le van tojva. Hisz mit jelez, hogy a tárgyalásokat örökösén 10-20-30 perces vagy még nagyobb késéssel kezdik? Hogy az ügyfél ideje fikarcnyit sem számít. Hát azok a fapadok a folyosókon, s az ugyancsak kárpit nélküli faszékek a tárgyalótermekben mire utalnak? Hogy nekünk az is jó! A jegyzőkönyv-vezetés módja – vagyis hogy folyton leáll minden, csak azért, hogy a bírónak ne utólag kelljen rögzíteni, ami történt, hanem a legkényelmesebb módon, azon nyomban lediktálhassa az elhangzottakat – szintén azt tükrözi, hogy csak a bíró érdeke számít. Vegyük észre azt az apróságnak tűnő tény, hogy a bírósági folyosókon a WC-k kétharmada „személyzeti WC”, s csupán egyharmada „nyilvános”! Csak nem fog egy bíró egy helyen pisilni az ügyfelekkel – mi sülhet ki abból?

Jellemző a bírósági kezelő irodák nyitvatartása is: ezek hetente mindössze egyetlenegyszer hajlandók egészen 14 óráig fogadni az ügyfeleket, az összes többi napon már délelőtt 11-kor becsuknak – mondván, hogy aki saját perének irataihoz óhajt hozzájutni, az jöjjön csak reggel, és álljon sorba órányit. És így tovább, és így tovább. S ebből egy sem pénzkérdés, hasztalan hivatkoznak erre unos-untalan bírósági vezetők.

Abban a rendszerben, amelyben akad – márpedig Magyarországon már akadt, Nagy Lászlóné, mátészalkai bíró személyében – bíró, aki a fogalmazó lányát küldi be maga helyett nemcsak letárgyalni az ügyet, de meghozni és kihirdetni is az ítéletet, ott a rendszer alaphanglata, uralkodó felfogása csak az lehet: mi bármit megengedhetünk magunknak. És tényleg.

Bizonyára sokan nézték a Duna tévén a Deed bíró című sorozatot. Mit tartott fontosnak írni arról egy gyakorló ügyvéd? *Feltűnt-e például valakinek, hogy – a hazai szokásokkal szemben – Deed bíró lép be utoljára a tárgyalóterembe, ahol a már bent lévő ügyvédek, ügyészek, hallgatóság felállva üdvözli őt, de ez a tiszteletadás nem egyoldalú: a bíró is fejet hajt a hallgatóság felé, és nevéükön szólítva üdvözli a feleket képviselő ügyvédeket? Hogy honnan tudja a neveiket? Valószínűleg előzetesen fölkészült az ügyből, ismeri a beadványaikat. Feltűnt-e önöknek, kedves kollégák, hogy nekünk, magyar ügyvédeknek a tárgyalóteremben nincs nevünk?*²

Ítélezik, noha alperes

K. urat beperelték. Nem nagy öröm az ilyen, őt sem tette éppen boldoggá, de igaza biztos tudatában még ügyvédet sem fogadott. Eleinte hadakozott is derekasan, ám észre kellett vennie: bármit tesz vagy mond, a bírónő úgy reagál, mintha legalábbis a mamáját nevezte volna sikátori riherongynak. És mivel több millió forint volt a tét, persze megriadt. Hogy hiába van igaza, a végén mégis elveszíti a pört, s fizethet újólaga azért, amit egyszer már kiegyenlített – elszaladt hát ügyvéd barátjához, szálljon be segíteni, baj ne legyen.

A következő tárgyalás végeztével az ügyvéd összevont szemöldökkel vonta kérdőre: – Mit műveltél te eddig ezzel a bírónővel, mitől ilyen ellenséges?

– Isten bizony nem is sejtem; tisztelettel és udvariasan szóltam hozzá mindig, jószerivel nem is ellenkeztem semmiben. Elmeséltem, mi történt, és kész. Gözöm nincs róla, miért beszél velem úgy, mint a kutyájával, ha az a szőnyegre pisil.

És a bírónő, az ügyvéd minden mesterkedése ellenére, továbbra is borzalmasan viselkedett – ami még hagyján, de egyik törvénytelenséget a másik után követte el. Ordító szabálytalanságokat, a perrendtartással homlokegyenest ellenkező lépéseket engedett meg magának. Amikor K. úr aztán annak rendje és módja szerint elvesztette a pert, nem volt hajlandó annyiban hagyni a dolgot, és bírósági jogkörben okozott kárért beperelte a bírónőt. Ügyvédje pedig, aki szintén föl paprikázta magát a történeteken, fölajánlotta, hogy honorárium nélkül, kizárólag mérgében képviseli őt.

Ám K. urat megint beperelte valaki. Amikor a postás meghozta az új pör első tárgyalására szóló idézést, nem akart hinni a szemének. Az ügy ugyanis ugyanahhoz a bírónőhöz került. Lóhalálában hívta ügyvédjét.

– Ugyan már, az nem létezik! – nevetett a prókátor –, valamit elnéztél!

– Mit? Az ég szerelméért, ha valamit, hát az ő nevét megismerem!

– Akkor sincs semmi gond, beadjuk a kizárási indítványt, hogy vele perben állunk, tehát kötelező átszignálni másra az ügyet. Te csak légy nyugodt, máris intézem! – és valóban mihamarább elkészítette a szabályos irományt, sőt, személyesen adta be a kezelőirodára.

Pár hét múlva jött is válasz, végzés formájában: elfogultsági kifogását kivizsgáltuk, az eljáró bíró kijelentette, nem érzi magát elfogultnak, ennek alapján Z. bíró a kifogást elutasította.

Az ügyvéd még mindig nevetgélt: – Ugyan már, ez komolytalan, megírjuk az elnöknek, csak nem enged ekkora marhaságot!

De engedett. Persze nem az elnök válaszolt, csak az egyik helyettese, hogy jogerős végzés született, s az ellen igazgatási úton ő nem járhat el, úgyhogy ha valami gondjuk van, azt az érdemi határozat elleni fellebbezésükben jelezzék. Ezt ők persze nem szerették volna bevárni, úgyhogy levelet küldtek az Országos Igazságszolgáltatási Tanácshoz: ugye nem fordulhat elő, hogy olyan bíró ítél valakinek a perében, aki egy másik perben alperes vele szemben?

Az OIT egy semmitmondó válasszal elhárította a kérdést.

Így K. úr a második pert is elveszítette. Pedig nem Joseph K-nak hívják.

KÉRELMÉT TOVÁBBÍTOTTAM

Magdolna kerekesszékekben él. Némi ügyel-bajjal képes ugyan megtenni néhány lépést, de bizonytalanul, csak ha közben megtámaszkodhat. Roppant nehéz így szegénynek. Állandó gondozásra szorul, hiszen szinte mindenhez segítségre van szüksége.

Amikor meghalt a mamája, támasz nélkül maradt. Nem tehetett mást, odaköltözött Rózsikához, az unokatestvéréhez, édesanyja testvérenek lányához. Szegény anyukájának kis fehér retiküljében vitte magával az értékeit: takarékleveleket, betétkönyveket és készpénzt, valamennyi ékszert, mindent, ami maradt anyuka után.

A későbbiekben ő maga eleveníti föl: – Odaadtam a pénzem többségét Rózsikának, tegye be a bankba, hogy kamatozzon. Ami maradt, azt apránként elkéregette tőlem kölcsönbe, hol a gáz- vagy villanyszámlára, hol más miegyébre. Mindig csak kölcsönbe kérte, és ígérte, majd visszaadja; egyszer nagy összeget, több mint hétmilliót is. Volt egy plusz lakásom, kiadtam bérbe, azt a pénzt is ő szedte be, hó mint hó. A rokkantsági nyugdíjamat is folyton ő vette át a postástól, nekem ideadta a negyedét, azt mondta, a többi kell élelemre, rezsire.

Rokonok 2001 nyarán elvittek Zádorba nyaralni, egy hónapra. Amikor onnan hazaértem, látom ám, hogy Rózsika légkondicionálókat, hifi tornyot, mosogatógépet vett közben. Azt mondta, ezt mind ajándékba kapta. De nemsokára észrevettem, hogy a kis fehér retikülből az összes pénz, takaréklevél mind eltűnt. Akkor elvittem magam ismerőssel a bankba, ott megkiderült: egy huncut fillér sincs a nevemen, az összes pénzt a saját nevére tette be Rózsika. Járkált is folyton vásárolgatni.

No, akkor megelégettem a dolgot, és ügyvédhez fordultam, mit tehetek. Krasznai doktornő azon nyomban feljelentést írt – lopás, sikkasztás, csalás, összesen majdnem 19 millió forint értékben. Becsatolt minden papírt, és rögvést kérte „soron kívüli biztosítási intézkedésként a zár alá vételt”, és ehhez megadta az adatokat, milyen ingatlan van, milyen banki széf, számlaszám és a többi. Ez 2002 augusztusában volt. Az ügyvédnő szeptemberben, októberben, novemberben, decemberben újra kérte, hogy vegyék zár alá Rózsika bankbetétjét és egyebeit, mert úgy költi a pénzt, mint a záporosó – hasztalan.

Először a rendőrségtől azt a választ kapta: kérelmét az ügyészségnek továbbítottam. Az ügyészség meg előbb elutasította az erre szóló indítványt, majd azt írta: mivel időközben – 2004 áprilisában – vádat emeltünk sikkasztás és más bűncselekmények miatt, kérelmét a Pesti Központi Kerületi Bíróságra továbbítottuk.

Akkor meg ott nem történt semmi. Az ügyvédnő a bíróságtól is kérte ezt a zár alá vétel nevű biztosítási intézkedést, hogy Rózsika ne költhesse tovább a pénzemet, de arra nem is feleltek. Mégis nyugtatgatott, most már majd mindjárt kitűzik a tárgyalást – de nem tűzték ki. Szeptemberben már ő is megelégette, fölment Pestre, a bíróságra érdeklődni. No, akkor azt mondták neki, hogy 2004. december 15-éig nyilvántartásba helyezték. Én illet meg életemben nem hallottam, pedig igazán sokat olvasok. Krasznai ügyvédnő, aki korábban volt bíró is, úgyhogy ismeri ezeket a furcsaságokat, azt mondta, ez a „nyilvántartásba helyezés”, ez azt jelenti, hogy nem tesznek vele semmit. Hogy miért, azt viszont ő sem érti. Az erről szóló levelére annyit írt annak a pesti bíróságnak az elnökhelyettese, hogy a bírónak nagyon sok a pere, az enyém, az kitűzésre vár. Meg azt is: *a kitűzésre váró iratokat a bíró vagy a dolgozószobájában tartja, vagy – általa meghatározott ideig – kiadja a kezelőirodába. A bíró által meghatározott nyilvántartási idő leteltével a kezelőiroda az iratot bemutatja a bírónak. A bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet szerinti ügyviteli*

forgalom tehát az iratnak a bíró általi nyilvántartásba helyezése. Az ügy azért nem került még kitűzésre, mert a bíróságnak a korábban érkezett és a jogszabály szerint soron kívüliséget élvező (pl. foglyos) ügyeket kell kitűznie.³

Arra viszont nem adott választ, még mindig miért nem rendeltek el zár alá vételt.

Igaz, tulajdonképpen már mindegy is. Rózsika ugyanis az utolsó szögig mind elköltötte a pénzemet. Menetközben azt a két polgári pert, amit az ügyvéd indított ellene a kölcsönök visszaadásáért, jogerősen megnyertük, de persze mind a kettő végrehajthatatlan, semmire nem megyek velük, hiszen a pénz nincs már meg.

Aztán ebben a büntetőperben is tartottak egyébként tárgyalást – a 2002. augusztusi feljelentéshez képest 2006 szeptemberében –, csak arra mi nem kaptunk értesítést, se az ügyvéd, se én. De ez már tényleg mindegy. Üldögélek itt a kerekesszékekben, és azon tűnődöm, mi lesz velem. Amit szegény anyukám hagyott rám, meg amit én magam összekuporgattam az évek során a rokkantnyugdíjamból, azt Rózsika mind elverte. Ki fog ápolni, ellátni? Még hatvanéves se vagyok. Most haljak meg, mert – ha az ember azt kéri, hogy ne engedjék kiforgatni mindenéből – mindenki csak annyit hajlandó felelni: kérelmét továbbítottam?

A művész úr át lett verve

Ismert a régi rosszindulatú szólás-mondás: Mi a különbség a jó ügyvéd és a sztárügyvéd között? A jó ügyvéd ismeri a törvényt; a sztárügyvéd ismeri a bírót.

Biztosan távol áll ez az igazságtól, mindazonáltal temérdek ügyvéd mesél olyan történeteket, amelyekben a megszületett ítéletet képtelen más ésszerű okkal megmagyarázni – noha persze az sem ritka, hogy csupán saját hibáit óhajtja leplezni ily módon. Egyetlen ilyen sztorit azért hadd idézzek.

L. művésznőről számosan emlegették a szakmában, hogy borzasztóan nehéz vele dolgozni, lévén megbízhatatlan, össze-vissza kapkodó és – akárcsak Sárka, akiről olykor ő maga is énekelt – kicsikét butácska. A multi cég vezetője azonban azt is jól tudta: viszont kiváló művész, a termék, ami vele készül, ragyogóan eladható. Úgyhogy szerződést ajánlott neki.

Hetekig gyűrték egymást, tárgyaltak, veszekedtek, kölcsönösen fenyegetőztek – végül megegyeztek mindenben. A jogászok megírták a papirost, erre kezdődött minden előlről – nem így beszéltük meg, de azt is ígérték, hát erről szó sem lehet –, majd újra dülőre jutottak. Elkészült az új változat, azon már tényleg két-három órát, ha vitatkoztak – átjavították a gépben, és aláírták.

Pezsgőt bontottak, koccintottak, felszabadultan tereferéltek, estefelé megpuszították egymást: – Jövő héten kezdünk dolgozni! – Történt pedig ez március 17-én.

És március 18-án – fikarcnyival sem több, mint egy nap múlva – a művésznő felmondta a szerződést.

A multi cég főnöke majd' szétrobbant a méregtől. Tüstént hívatta ügyvédjét: – Volt joga fölmondani, vagy nem?

– Dehogyan volt, schwarz und weis ott áll a szerződésben, hogy egy évig nem mondható fel!
– válaszolt az ügyvéd, maga is fölkaprikázva.

– Tudjuk bizonyítani perben, hogy milyen károk értek minket emiatt?

– Hogyne tudnánk, méghozzá nem is csak az effektív károkért perelhetünk, hanem az elmaradt haszonért is!

– Oké, még ma szólítsd föl a visszavonás visszavonására, és ha nem, nyújts be neki jó magas kártérítési igényt! Belőlem ez a tyúk nem fog hülyét csinálni, a kintieknek fél órát dicsekedtem, milyen isteni szerződést írtunk alá vele. És ha nem fizet egy kalap pénzt, pereljünk!

Így történt. A művésznő nem is reagált az ügyvédi levelekre, elindították hát a pört. Amit – négy és fél év alatt – első- és másodfokon egyaránt úgy elbuktak, mint annak a rendje. A szerződésben valóban szerepelt: „jelen szerződés aláírásától számított egy évig nem mondható fel, ellenkező esetben a felmondó fél viseli az ebből adódó összes kárt, ideértve az elmaradt hasznot is”. A bíróság pedig – noha sem szerződés-szegésről, sem tévedésről, sem bármi ehhez hasonlóról nem esett szó – ítéletében kimondta: a szerződés felmondható. Miért? Csak.

Kifelé jövet az ítéletábra tanácsvezető bírónője kedvesen mosolyogva mondta nekik: – Hát, van ilyen.

Az ellenfél ügyvédje viszont – a fővároson is, az ítéletábrán is – nevetgélve előre bement, milyen eredmény fog születni. Tudta, vagy csak ügyesen megjátszotta, hogy tudja?

§

Léteznek szerencsések, akik eddigi életükben még nem kerültek bíróságra; se el nem váltak, se bűncselekményeket el nem követtek, se más miatt nem pereskedtek. Ők – pláne vérbeli művészemberek, akik amúgy is hajlamosak nem különösebben figyelni hétköznapjaik sivár valóságára – nemigen gondolnák, hogy az ítélezés nálunk nem egészen úgy zajlik, ahogyan ők a filmekből ismerik.

Így volt ezzel a roppant népszerű színész is. Egy ízben történt ugyanis, hogy – ő maga se nagyon értette, miként fordulhatott ez elő – csak úgy jött össze, hogy filmet készíthessen, ha az „ő cége” vállalja a produceri feladatokat is. Ő persze már ezt a „cég-dolgot” se nagyon tudta kezelni, de szerencséire voltak körülötte olyanok, akik mindenben segítettek, csak papíron volt ő ügyvezető, meg ilyesmi, valójában elég volt azzal foglalkoznia, amihez ért: rendezni és a szerepét eljátszani.

Menetközben azonban valami perpatvar támadt az egyik szponzorral, amit sehogy sem sikerült elboronálni, és pör lett belőle. Folydogált is az szépen lassan, ám a bírónő valamennyi tárgyaláson – úgy hat-nyolchavonta egyszer – azt mondogatta: ő bizony szeretné meghallgatni az „ügyvezető urat” is. Nyilvánvaló volt ugyan, hogy istenigazából csak sznob – szeretne elbüszkélkedni a családi és baráti körének, ki járt nála az ő tárgyalásán –, de addig-addig hajtogatta ezt, hogy a színész ügyvédje elunta: – Gyere már el egyetlenegyszer, annyira szeretne látni a bírónő, tedd meg neki ezt a szívességet!

– Jaj, ne nyaggass már ilyen ökörséggel, mit keresek én ott, biztosan árva kukkot sem értek abból, amiket ti ott össze-vissza hablatyoltok azon a lehetetlen, rémes jogi kutyulék-nyelven!

– Nem baj az, nem is kell értened, kérlek szépen, gyere el; fölkészítelek, olyan lesz, mintha szerep volna! – fordított az ügyvéd, és ez hatott; a művész úr beadta a derekát.

Odafelé menet a kocsiban még egyszer átvették a „szerepet”, úgyhogy a színésznek egyetlen kérdése maradt csupán: – Milyenre vegyem a figurát? Nagytökés cápa hollywoodi filmproducerre, vagy ágrólszakadt kis magyar kényszervállalkozóra? – és nagyon rossz néven vette a választ, hogy adja önmagát.

A meghirdetett kezdési időponthoz képest tizenhét perces várakozás dacára minden rendben lévőknek ígérkezett – egészen addig, amíg be nem léptek a tárgyalóterembe.

A szoba mintegy húsz négyzetméternyi volt és sötét, két ablaka a folyosóra nézett. Baloldalon világosbarna – amolyan igazi NDK-s, talán Etelka nevű – íróasztal, két faszékkel, szemben ugyanez, elől a pulpituson megint ilyen, azzal szemben három rémes szék. A bírónő negyvenes, rettenetes szőkére festett, fáradt mosónő kinézetű asszony, talárja alól kilátszott az egészen elborzasztó rózsaszín pulóvere; igaz, a szeme fölcsillant a népszerű sztár láttán.

Aki azonban úgy pillantott körül, mint aki nem akar hinni a szemének, és tüstént ügyvédjéhez fordult: – Se zsűri, se paróka, se közönség? Én át lettem verve!

EMBERI LÉNYEK-E A BÍRÓK?

(részlet a fejezetből)

Ezzel a meghökkentő címmel jelent meg dr. Ádám György könyve 2003-ban – bevallottan plagizálva: az USA-ban Jerome Frank írta e kérdést egy 1949-es tanulmánya élére.

A könyv, noha jól érthető, elsősorban jogászoknak íródott – ám a többségükhöz nem jutott el. Hiába került el ugyanis terjesztésre valamennyi, bíróságon működő könyvárushoz, azok pultjáról két napon belül el is tűnt. Úgyszólván betiltották.

Nem ügyészségi vagy bírósági határozattal persze, ilyen módfelett nehéz lett volna kicsikarni a nyolcvan fölötti jogász professzor – Ítélezés orvosi műhiba-perekben alcímű – tanulmánykötetével szemben. Megoldották ezt sokkalta egyszerűbben, a bíróságok vezetői közölték a könyvterjesztőkkel: – Ha a jövőben is a bíróság épületében óhajtanak árusítani, ezt most azonnal tüntessék el innen!

Először azt hittem, nem is a tartalma, pusztán a címe miatt tiltották ki Ádám professzor könyvét a bíróságok szent falai közül; aztán kiderült: bizony nyomós okuk volt rá. Ádám György ugyanis a Legfelsőbb Bíróság két bírójáról enyhén szólva kínos történetet írt meg – mellékesen, a dolognak nem is tulajdonítva különösebb jelentőséget.

Főképpen arról értekezett, hogy orvosi műhiba-perekben mily sok téren folyik a bíróságokon törvénysértő ítélezési gyakorlat. Egy példaként a sok közül felidézte azt a '90-es években elharapózott praxist, miszerint a kórházak ügyvédei a beteg hozzájárulása nélkül adták ki a perben nem szereplő orvos-szakértőknek a beteg orvosi iratait, s ha őket támogató szakértői véleményt kaptak, azzal próbáltak operálni. Ez nyilvánvalóan a beteg személyiségi jogainak, adatai védelméhez való jogának megsértése volt; Ádám Györgyék meg is nyerték az összes emiatt indított pert, s a kórházakat eltiltották az ilyen jogsértésektől.

Ám akadt kivétel is, amikor egy ilyen pörben a Fővárosi Bíróság elutasította a keresetüket. Ők felülvizsgálati kérelmet adtak be, és a Legfelsőbb Bíróság javukra is ítélt – ám döntése tartalmazott egy súlyosan törvénysértő részletet. Kimondta ugyanis, hogy akkor nem történt volna személyiségi jogsértés, ha a kórház anonimizálva adta volna ki a szakértőnek az orvosi iratokat. Majd ezt az ítéletet a Bírósági Határozatok Tára leközzölte – „tippelt adva” nemcsak a bíróságoknak, de a kórházakat védő ügyvédeknek is, miképpen lehet kijátszani a törvényt. És valóban, attól kezdve a kórházak úgymond, anonimizálva adták ki szakértőknek a perelni merészülő betegek orvosi iratait.

Nos, Ádám György – túl azon, hogy bebizonyította: orvosi adatoknál nem létezik valódi anonimizálás, hiszen a betegség, a kezelés adatai könnyedén összekapcsolhatók az adott beteggel – rávilágított arra is: a Legfelsőbb Bíróság e döntése törvénysértő is, semmis is, úgyhogy de jure nem is létezik. Mégpedig azért, mert sem a keresetben, sem a felülvizsgálati kérelemben senki nem kért állásfoglalást a bíróságtól e kérdésben, az tehát „túlterjeszkedett” a kereseti kérelemben és az ellenkérelemben. Nem törődött ugyanis a legmagasabb bírói fórum azzal az alapvető szabállyal, hogy polgári perben az ügy ura nem a bíróság, hanem a felperes. A bíróságnak csak arról van joga döntenie, amiről kérték az ítéletét; s arra egyáltalán nincs joga, hogy saját belátása szerint – ha már úgyis ezzel a témakörrel foglalkozik, és van ráérő ideje – egyúttal mindenféle, a keresetben nem szereplő kérdéstről is kifejtse az álláspontját. Így a Legfelsőbb Bíróság jogalkalmazóként – nem először – jogalkotóvá lépett elő, ami súlyos jogsértés.

Ám nem ez bőszítette föl igazán a legfőbb bíróságokat, hanem amit Ádám professzor ehhez mellesleg hozzáfűzött.

„A felülvizsgálati tárgyalást a Legfelsőbb Bíróság IV. polgári jogi tanácsa 1997. január 8-ára tűzte ki azon végzésével, amelyet a Pfv. IV. tanács elnöke, dr. Völgyesi Lászlóné írt alá. A tárgyalás a megadott napon le is folyt, dr. Völgyesi Lászlóné tanácselnök tárgyalás-vezetése mellett. A szóbeli ítéletet is dr. Völgyesiné – a tanács elnöke – hirdette ki szóban. Az ítéletet írásban 1997. március végén kaptam kézhez írásban, és azt – legnagyobb meglepetésemre – dr. Horeczky Károly írta alá tanácselnökként, és dr. Völgyesiné ott előadó bíróként szerepelt. Ezen különlegesség miatt megkértem a tárgyalás jegyzőkönyvét, amelyben ugyanúgy szerepel a két személy: tanácselnök: dr. Horeczky, előadó bíró: dr. Völgyesiné.

Nyilvánvaló, hogy dr. Horeczky Károly nem volt jogosult az ítéletet tanácselnökként aláírni, minthogy a felülvizsgálati eljárásban nem vett részt, a bírósági tanácsnak sem elnöke, sem tagja nem volt, nem is volt jelen. Szó sem volt a tárgyaláson arról, hogy a tárgyalást vezető dr. Völgyesi Lászlóné nem a tanács elnöke, hanem előadó bíró. Ez a később felvett jegyzőkönyvben valótlan állítás. Az a bíró, aki a szóbeli tárgyaláson részt sem vesz, az az ítéletet sem írhatja alá, sem elnökként, sem a tanács tagjaként.

Ezt valamikor, az 1911. évi I. tc (a Pp. elődje) 392. §-a ki is mondotta: *az ítéletnek, valamint a szóbeli tárgyalás alapján más határozatnak a hozatalában csak az a bíró vehet részt, aki az alapul szolgáló szóbeli tárgyaláson jelen volt.* A hatályos Pp. ezt a szakaszt már – evidens, vagyis nyilvánvaló volta miatt – ki sem mondja, de az egész Pp. rendszeréből egyértelműen következik.

Igaz, a Pp. 218. § (2) bekezdése szerint *a határozat rendelkező részét a határozat kihirdetése előtt írásba kell foglalni, és azt a tanács tagjainak alá kell írniuk.* Aki viszont nem vett részt a tárgyaláson, az nem lehetett a *tanács tagja*, tehát az ítélet aláírására nem volt jogosult. Ennek folytán a LB Pfv. 21.235/1996/3. ítélet – minthogy arra jogosulatlan személyek írták alá – valójában nem bírósági ítélet: egyszerűen nem létezőnek tekintendő.

Tehát a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Pfv. IV. tanácsa, továbbá Völgyesi Lászlóné tanácselnök, később már előadó bíró és Horeczky Károly, a Pfv. X. tanács elnöke súlyos törvénysértést valósított meg. A bíróság ítélete és a tárgyalási jegyzőkönyv közokirat. Dr. Horeczky Károly és dr. Völgyesi Lászlóné bírók ezért a Btk. 275. §-ban írt közokirat hamisítást követtek el.”⁴

Nos, ez „verte ki a biztosítékot”. Olyannyira, hogy Murányi Katalin, a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának vezetője tüstént följelentő levelet írt az ügyvédi kamarába, nyilvánvalóan azzal a szándékkal, hogy a renitens – akkor nyolcvanhárom éves – ügyvédet fegyelmissel zárják ki onnan. A „följelentésben” az állt: *a tárgyalást dr. Völgyesi Lászlóné tanácselnök tűzte ki, majd az előadó-bíró akadályoztatása miatt maga vállalta az ügy előadását akként, hogy az adott tárgyaláson dr. Horeczky Károly vezette a tanácsot.*

Ádám György számára kézenfekvő volt: olyan vihar ez egy pohár vízben, amiért nem érdemes háborúba bocsátkozni – viszont a becsületét nem hagyhatja veszendőbe menni. Fifikás levelet küldött hát az összes érintettnek: visszavonta a közokirat-hamisítás vádját, mindenkitől elnézést kért, hogy ezt írta – viszont változatlanul állította: a tárgyaláson Horeczky Károly tanácselnök nem volt jelen, az előadó-bíró Angyalné Demeter Judit volt, és a tárgyalást Völgyesi Lászlóné vezette, és ő is hirdette ki az ítéletet. „Nyilvánvalóan egyszerű adminisztrációs tévedésről lehet szó, és nem közokirat-hamisításról” – írta. Magyarán: visszavonta a hamisítás vádját, mindazonáltal rögzítette, hogy a cselekményt valójában elkövették.

A kollégium-vezető – leszögezve, hogy tehát a professzor visszavonta a közokirat-hamisítás gyanúját – ezt kijavítás iránti kérelemnek minősítette, amivel aztán az történt, amire feltehetően ők is számítottak: Ádám György közölte, köszöni szépen, nem kéri a kijavítást.

És mindenki úgy tett, mintha az ügy – a lovagiasság összes szabálya szerint, a felek teljes és kölcsönös megalégedésére – le is zárult volna.

E történetben nyilván súlyos szerepe volt annak is, hogy a Legfelsőbb Bíróságon addigra már valószínűleg attól hideglelést kaptak, ha csak meghallották Ádám György nevét. Az idős professzor ugyanis sajnos túlságosan komolyan veszi a jogot, és olykor úgy szembesíti a legmagasabb poszton üldögélő bírákat saját törvénytelenégeikkel, hogy „attól koldulnak”.

Nem sokkal az előbbi grimbuszt megelőzően írta meg nekik például, hogy most már igazán ideje lenne megszüntetniük a Bírósági Határozatok és a Legfelsőbb Bíróság Hivatalos Határozatainak Gyűjteménye című kiadványokat, és ezáltal föloszlatni azok szerkesztő bizottságait.

Mivelhogy szerinte ez a két kiadvány azt tükrözi, mi több, célozza, hogy a bíróságok ne csak a múltban megtörtént eseményekről hozzanak ítéleteikben döntéseket. Hanem szabályozást adjanak jövőbeni, még meg nem történt jogi helyzetekre is. Hiszen amikor a Legfelsőbb Bíróság közzéteszi évi párszáz ítéletét, pláne amikor jogegységi határozatot vagy elvi döntést hoz, akkor ezzel a bíróságoknak kötelező erővel elő is írja, miként kell ítélniük a jövőben – ez pedig a törvényalkotó dolga, nem a jogalkalmazóé. Ráadásul amikor a Legfelsőbb Bíróság történetesen ordítóan törvénytelen ítéletet hoz, majd azt teszi közzé e füzetekben – akkor bizony arra kötelezi az összes bíróságot, hogy ezentúl mindig törvénytelenül döntsenek hasonló ügyekben.

És persze – hogy a dolog még kínosabb legyen – konkrét példákat is írt menderre. Talán elég ezek közül az egyiket megismernünk.

Történt pedig, hogy a bíróság egy orvosi műhiba-perben az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságának szakvéleményét kérte. Ez a szerv már önmagában is furcsa jelenség volt, a létrehozataláról szóló egészségügyi miniszteri rendelet például kimondta, hogy nem perelhető, valamint bírósági tárgyalásra sem idézhető meg. Hogy miért, mire föl? Csak! E Tanács pedig vette magának a bátorságot, hogy rendszeresen szakértői véleményt adjon például a SOTE ellen folyó perekben – miközben a bizottság elnöke, elnökhelyettese, valamint tagjainak kétharmada a SOTE alkalmazottja volt. Mindennek a tetejébe a perekhez – főként ha szakértői vélemény ellenkezik másik szakértő álláspontjával – ez a bizottság ad úgynevezett felülvéleményt is, mindenki felett áll tehát ténylegesen is. A szervezet felülvéleményei persze majdhogynem száz százalékban az orvos-kollégákat védő-mentegető, hibáikat leplező állásfoglalások.

Nos, Ádám György ettől az Egészségügyi Tudományos Tanács Igazságügyi Bizottságától kérte azokat a referenci, korreferenci véleményeket, amelyek a bizottsági „felülvélemény” előtt íródtak. A bizottság azonban közölte: eszük ágában sincs azokat kiadni, lévén „belső anyagok”. Ádám leírta: ilyen jogi kategória, hogy „belső anyag”, nem létezik, aki viszont csak felületesen átlapozza az adatvédelmi törvényt, nem vitathatja, hogy a betegnek a róla, betegségéről, belső szervei működéséről írottakat joga van megismerni. A bizottság „megrántotta a vállát”. Ádám beperelte őket, és első fokon diadalmenetben meg is nyerte a pört. Másodfokon viszont elbukta – a bíróság ugyanis azt mondta, hogy mindez csak az adatvédelmi törvény szerint van így, az egészségügyi miniszteri rendelet viszont másként rendelkezik, és ezt a dolgot a rendelet szerint kellett volna megítélni.

Pedig már a jogi egyetem első évfolyamán megtanítták, hogy néz ki a jogforrási hierarchia. Felülről lefelé: alkotmány, törvények, kormány-rendeletek, miniszteri rendeletek, egyebek – alsóbb szintű jogszabály pedig nem állhat ellentétben felsőbb szintűvel. Hogy a másodfokú bíróság három bírása ezt nem tudta – egye fene! De hogy a Legfelsőbb Bíróság bírói sem, az azért már kissé kínos. Márpedig így kellett lennie – ha nem ragadtatjuk magunkat arra a felettébb rosszindulatú és nyilván alaptalan feltételezésre, hogy speciel Ádám György ott

semmi esetre sem nyerhet pert –, hiszen e legmagasabb fórumon a másodfokú ítéletnek adtak helyet. Merthogy – mondta a Legfelsőbb Bíróság – a követelt referenci és korreferenci vélemények „előkészítő anyagnak minősülnek”. Amivel ugyanaz a pici baj: ilyen, hogy „előkészítő anyag” egyik vonatkozó törvényben sem szerepel.

Úgyhogy a Legfelsőbb Bíróság leköszölte a Bírósági Határozatokban: *A szakértői bizottság testületi véleményének alapját képező szak- és korreferenci vélemények előkészítő anyagnak minősülnek, amelyekre az érintett információs önrendelkezési joga nem terjed ki, ezért ezek kiadását, megismerését az adatvédelmi szabályokra hivatkozással nem kérheti. A szakértői testület kizárólag arról köteles és jogosult felvilágosítást adni, hogy a bizottsághoz érkezett ügyek miként állnak, illetve kik a szakelőadók.*⁵

Tartalmazott az ítélet még több, további jogsértést is, amelyet Ádám György rendre megcáfolt, majd a következőket kérte. „Tisztelt Szerkesztőbizottság! Az előbbieken egzakt módon kimutattam, hogy az Önök lapjának 2003. szeptemberi számában, a 664-665. oldalon leköszölt 356. számú ítélet súlyosan törvénysértő. A felperesek – minthogy az ítélet már res judicata – nem tehettek semmit, bele kellett törődniük a »megvalósíthatatlan« jogi helyzetbe: egy első fokon törvényes, jogszerű ítéletet jogellenesen tönkre tett a másodfokon eljáró bírósági tanács, és ezt a törvénysértést tetézte a LB felülvizsgálati bírósági tanácsának ítélete. A helyzet azonban – azzal, hogy Önök a súlyosan törvénysértő ítéletet teljes terjedelmében, ügyszámmal ellátva közzé tették – engem, az ügyvédet is újabb lépésre kényszerített. A súlyosan törvénysértő felülvizsgálati ítéletnek az Önök lapjában való közzététele ellen a leghatározottabban tiltakozom. Kérem: a lap a közlést vonja vissza. A közzelt jogeset nyilván azt a célt szolgálja, hogy a jövőben a magyar bíróságok az ítélkezésben ezt a »bírói gyakorlatot« alkalmazzák. Ha viszont ez a törvénysértő ítélkezés Magyarországon elterjed, gyakorlatilag megsemmisítették az adatvédelmi törvényt! Ha ugyanis a bíróságok önkényesen válogathatnak ítélkezésük során abban, hogy az érintett személy »ilyen« adatait megismerheti, »olyan« adatait, vagy »még olyanabb« adatait pedig nem – az adatvédelmi törvény megszűnt létezni, azt az Önök által közzelt eseti ítélet abszolút törvényi rendelkezésből relatívvá tette. A relativizált törvény viszont már nem törvény! A jogeset közzététele az egész magyar igazságszolgáltatásra életveszélyes, ha ez az első pillanatra nem is látszik az egyszerűen megítélhető történeti tényállás félremagyarázó ítéleteiből. Arra, hogy ezt a visszavonást milyen módon valószínűsítják meg, nem adok tanácsot, de ahhoz ragaszkodom, hogy a lap valamelyik közeli számában tegyék közzé azt a tényt, hogy bebizonyítottam: törvénysértő ítéletet közöltek. A lapban való közzététele ugyanis nem res judicata, tehát azt nem vagyunk kötelesek túrni! Tisztában vagyok azzal, hogy a BH-ban ez az elmúlt fél évszázadban nem volt szokás. Mégis meg kell valahogyan oldaniuk! Nem érv az, hogy ezt eddig soha nem tették meg. Ezzel a lap tekintélye nem csökkenne, hanem nagymértékben emelkedne. Ha az emberiség mindig csak olyat tenne, amit már addig is megtett, akkor még mindig a paleolitikumban, a csiszolatlan kőkorszakban élnénk. Kérem, értesítsenek arról, hogy mi a tervük az indítványommal kapcsolatban. Indítványozom – szükség esetén – személyes megbeszélésünket.”

Petrik Ferenc, a Bírósági Határozatok felelős szerkesztője (egykori igazságügyi miniszterhelyettes, jelenleg is legfelsőbb bírósági bíró) kétsoros, egymondatos levélben volt szíves válaszolni: *a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumával egyetértésben közöljük, a jelzett eseti döntés visszavonására sem oka, sem lehetősége nincs a Szerkesztőbizottságnak.*

Ádám György válaszában részletesen kifejtette: okuk is, lehetőségük is van a visszavonásra, majd kérdéseket tett föl. „Felelős Szerkesztő Úr a levélben azt állítja, hogy a döntés (?) visszavonására nincs lehetőség. Nem értem, miért nincs? Milyen lap a BH, amely – ha egyszer valamit helytelenül, hibásan, kifejezetten jogellenesen – leköszölt, azt ne vonhatná vissza? Miféle – minden más laptól megkülönböztetett – privilégiuma van lapjuknak, és ezt a

nagyívű felhatalmazást milyen szervtől és milyen alkalommal kapták? Hogyan szól és hol jelent meg ez a felhatalmazás?”

Na, erre már nem is válaszoltak.

HOL EMÍGY, HOL MEG AMÚGY

(a fejezet bevezetője)

Azt mondogatják a bírók, hogy azért jó a többfokozatú ítélkezés, mert így végül mindig kiderül az igazság, és még ha születik is olykor-olykor téves ítélet, az hamarost a helyére kerül.

Nos, állapítsuk meg kellően hűvös tárgyilagossággal: erről sajnos szó nincs. Elméletileg ugyan lehet igaz is e tétel, a gyakorlatban azonban egyáltalán nem az. Pontosabban egyszer működik, másszor meg nem. A valóság ma az, hogy a bírósági eljárás egy fekete lyuk, amely elnyel mindent, mi értelem vagy logika, s ahonnan abszolút kiszámíthatatlan, hogy mi kerül ki.

Íme nézzük csak az öt, most következő esetet! Az elsőben született ítélet első fokon, másodfokon, majd ugyanazon tényállás alapján, ugyanazon bírók előtt homlokegyenest ellenkező ítélet mind első, mind másodfokon. A második történetben háromszor ítélték halálra valakit, és háromszor semmisítették meg az ítéletet, míg negyedszerre végül fölmentették az illetőt. A következőben három ízben született felmentő ítélet, és háromszor helyezték azokat hatályon kívül, hogy aztán negyedszerre elítéljék a vádlottat. A következő ügyben ismét háromszor mondtak valakiket bűnösnek, csak éppen mindháromszor oly gyöngye bizonyítékok alapján, hogy rendre hatályon kívül kellett helyezni mindhárom ítéletet. Az utolsóra pedig már tényleg csak azt lehet mondani: olykor össze-vissza ítélkeznek bírák, hol emígy, hol meg amúgy.

És egy pillanatig sem lehetünk biztosak abban, hogy valóban az utolsó ítéletek felelnek-e meg az igazságnak. Mi több, magam – ismerve az iratokat és a szereplőket – sokkal valószínűbbnek tartom, hogy az első, a harmadik és az ötödik történetben a végső ítélet sem helytálló, hisz nem felelnek meg sem a tényállásnak, sem a bizonyítékoknak, sem pedig a logika elemi szabályainak. Nemhogy az igazságnak.

...

Létezik egy-két jogterület, ahol az utóbbi két évtized valóban látványos eredményekre vezetett; kétségkívül ilyen például az adatvédelem, valamint a közérdekű adatokhoz való hozzáférés jogának térhódítása. Döccenőktől, mi több, visszaesésektől természetesen nem voltak mentesek ezek sem: az egykori ügynökök adatainak szabad nyilvánosságát váltig védik a politikai elit tagjai – pártállástól függetlenül, csupán saját embereik további rejtegetése okán; minisztériumok, állami szervek és cégek pedig ma is szívesen bújtatják el adataik minél nagyobb hányadát és így tovább.

A parlament már 1992-ben elfogadta a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényt, majd 2005-ben ezt úgy módosította, hogy még szélesebbre tárta a kapukat, bevezetve a „közérdekből a nyilvánosság számára hozzáférhető” kifejezést, azaz a közfunkciókat ellátó személyek egyes, a betöltött tisztséggel összefüggésben álló adatainak kötelező nyilvánosságáról szóló szabályokat.

Azt gondolná az egyszerű polgár, hogy az állami vezetők jövedelme például ma már tényleg olyan kérdés, amellyel kapcsolatban normális embernek meg sem fordul a fejében, hogy titkolózni lehetne, vagyis hogy ezen adatokat szabadna megtagadni a közvélemény elől. Pedig szabad. Legalábbis a Legfelsőbb Bíróság szerint.

Történt ugyanis, hogy a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) 2005 augusztusában levélben kérte a Miniszterelnöki Hivatal tulajdonában álló Magyar Hivatalos Közlönykiadótól (MHK), egyebek mellett a Magyar Közlöny hivatalos lap kiadójától, hogy közölje: az MHK szerkesztőbizottságának tagjai az elmúlt években milyen címen és formában mennyi juttatást kaptak. E szerkesztőbizottságnak ma Gilyán György MEH-államtitkár, Latkóczy Antal MEH-kormány-főtanácsadó, Soltész István parlamenti főtitkár, Kondorosi Ferenc IM-államtitkár, Kovácsné Szilágyi-Farkas Zsuzsanna MEH-szakállamtitkár, Rákosi Ferenc MEH-miniszteri főtanácsadó, valamint Kodela László MHK-vezérigazgató a tagjai.

A kiadó vezetője válaszában azt írta: a szerkesztőbizottság tagjai 2005. júniusában nem kaptak semmilyen juttatást, a korábbi – a törvény-módosítás 2005. június 1-jei életbe lépése előtti – időszak fizetéseiről viszont nem áll módjában felvilágosítást adni, lévén azok olyan személyes adatok, amelyek akkor még nem minősültek nyilvánosnak.

A TASZ pört indított. Keresetében azzal érvelt: a kért adatok jelenleg is az MHK kezelésében állnak, a törvényben pedig nincs olyan rendelkezés, amely a hatályba lépést megelőzően keletkezett adatokat kivenné a szabályok alól. Pikáns ízt adott a pörnek, hogy az alperes MHK-t az a Kiss Elemér ügyvéd képviselte, aki korábban éppenséggel miniszterként a Miniszterelnöki Hivatalt vezette.

A Fővárosi Bíróságon Pataki Árpád bíró a keresetet elutasította.⁶ Indoklásában úgy vélte, hogy az alperesnek van igaza, és a törvény-módosítás visszaható hatállyal nem alkalmazható. Annál is inkább, mert ez teszi lehetővé, hogy az alperes szerződő partnerei – a szerkesztőbizottság tagjai – a személyükre vonatkozó szerződés megkötésekor annak tudatában járassanak el, hogy a szerződés adatai, például a díjazásuk, nem válhat utóbb nyilvánossá.

A TASZ fellebbezett. Arra hivatkozva, hogy a törvény az adatok kötelező kiadásához mindössze azt kívánja meg, hogy a kért adatokat az alperes kezelje – ez pedig adott. Az elsőfokú ítélet és az alperesi álláspont csak akkor lenne jogos, ha speciális szabály vonatkozna a hatályba lépést megelőzően (a közérdekűvé minősítés előtt) keletkezett adatokra. Ilyen viszont nem létezik.

A Fővárosi Ítéletábrán Kizmanné Oszkó Marianne tanácsa megváltoztatta az elsőfokú ítéletet, és az MHK-t kötelezte a kért adatok 15 napon belül kiadására.⁷ Szerintük a törvény-

módosítás hatálybalépésének időpontja nem arra nézve releváns, hogy mikor keletkeztek az adatok, hanem arra: mikor terjesztik elő az adatkiadásra a kérelmet. Hiszen ha igaza lenne az elsőfokú ítéletnek, akkor nem is lehetne kérni olyan adatokat, amelyek az adatvédelmi törvény előtt keletkeztek. Kétségtelen ténynek mondták, hogy az alperes MHK közfeladatot teljesít, közpénzeket használ, tehát a nem vitásan kezelésében álló adatok közérdekből nyilvános adatoknak minősülnek. A kérelem előterjesztésekor hatályos törvény szerint tehát köteles kiadni, ki mennyit keresett nála.

Az MHK felülvizsgálati kérelemmel fordult a Legfelsőbb Bírósághoz. Egyebek mellett közölve: a szóban forgó szerződések 2005. június 1-je előtt megszűntek, azok tehát már „lezárt jogviszonyok”

A Legfelsőbb Bíróság hatályon kívül helyezte a jogerős ítéletet, és helybenhagyta az elsőfokút.⁸ Völgyesi Lászlóné, Mészáros Mátyás és Angyalné Demeter Judit bírók szerint *a felperes nem korábban keletkezett közérdekű adat megismerését igényli, hanem személyes adatok kiadását kéri. Az a jogszabály, amely ezt lehetővé teszi, csak 2005. június 1-jétől hatályos, tehát csak az ezt követően keletkezett egyes, közérdekből nyilvános személyes adatok megismerését biztosítja.* Hozzáadték: *a szerződéskötéskor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján dönthették el ugyanis a szerződő felek, hogy személyes adatuk védelme mellett polgári jogviszonyt létesítenek-e vagy sem.* Vagyis úgy döntöttek, előbbre való e hét államtitkár, főtanácsadó és hasonló állami alkalmazott érdeke – az, hogy ha akkor, amikor elvállalták ezt a másodállást, tudták volna, hogy jövedelmük nyilvánosságra kerül, talán nem kérték volna, esetleg kevesebbrel is beérték volna – mint az a közérdek, hogy állami emberek állami jövedelméről bárki tudomást szerezhessen.

A Legfelsőbb Bíróság arra már nem vesztegetett szót, hogy e logika alapján nem nyilvánosak az adatvédelmi törvény 1992-es elfogadása előtt keletkezett közérdekű adatok sem. Amiként azzal sem törődött, hogy melleleg az adatvédelmi törvénynek az imént emlegetett módosítása előtti szövege alapján is *az állami vagy... közfeladatot ellátó szervek hatáskörében eljáró személynek a feladatkörével összefüggő személyes adata a közérdekű adat megismerését nem korlátozza.* Tehát a törvény a módosítás előtt is azt mondta, hogy erősebb érdek a nyilvánosságé, mint az állami emberek titkolózási vágyáé. Csupán a Legfelsőbb Bíróság véli úgy, hogy semmi közünk hozzá, mennyi pénzt vesznek föl az adónkból azok, akik az állami jogszabályok publikálásával foglalkoznak.

Aláírta – előre

Géza bácsi végre egyszer szeretett volna igazán jó autóban furikázni. Volt valaha Trabantja, Wartburgja, aztán jött a Moszkvics, a Zsiguli, a rendszerváltás meghozta a Suzukit, de ő világlátásban nagy, úri, olyan igazi autóra vágyott. Éveken át fűzőcskézte asszonyát, mire megállapodtak: a hetvenedik születésnapjára megvesznek egy Audit. Használtat persze, ám Géza bácsi azt mondta, addig járja az autó-piacokat, míg talál egy igazán kedvére valót.

Egyedül azt hagyta ki a számításból: az autó-kereskedők némelyike akkora zshivány, hogy a legsötétebb csibészségektől sem riad vissza.

Amikor végre rálelt álmai V8-asára – tekintélyt követelő, hatalmas orral, meggy-színű dukkózással, világos drapp üléshezattal, automata váltóval –, azonnal érezte: ez az! Évtizedek óta ezzel a kocsival vágyik repeszteni.

Hosszan alkudozott, míg lesírt az árból majd' kétszázezret, és még négy téli gumit is kikönyörgött – grátisz. Amint ezzel megvolt, bevallotta, hogy ennyi pénze neki soha nem volt egyben, úgyhogy kénytelen hitelt fölvenni. – Semmi gond, papa, elintézem én magának a bankkölcsönt pár nap alatt – fölényeskedett a copfos fiatalember –, jöjjön, írja alá a papírokat, és ripsz-ropsz megszerez a lóvé!

Géza bácsi tüzetesen áttanulmányozta a hitel-igénylő blankettát, majd alá is írta, mivel nem talált benne kivetnivalót. – Hívom, papa, tán még a héten! – köszönt el tőle a copfos, biztatóan. Pár nap múlva azonban rossz hírral jelentkezett: a bank elutasította a hitel-kérelmet, nyugdíjasnak ennyi pénzt nem adnak kölcsön. Géza bácsi nekiszomorodott, és elkezdett öregebb, szerényebb autók után koslatni.

Aztán kapott a banktól egy érthetetlen levelet melyben az állt, hogy ha nem utal át nekik azonnal majdnem százezer forintot, a bank élni fog opciós jogával, és elveszi, majd értékesíti az autót. – Milyen autót? – hüledezett Géza bácsi. Szaladt ide, rohant oda, és nagy nehezen ugyan, de végül kiderült az igazság. Eszerint az autó-kereskedő az ő nevében fölvette a hitelt, az autót pedig eladta valaki másnak. Jókora grimbusz lett az ügyből, nyomozás, bűnügy, miegymás, Géza bácsi kezdett is megnyugodni, hisz botor módon azt hitte: azzal, hogy följelentést tett a svihákok ellen, ő a maga részéről megtett mindent, amit kellett.

Am három évvel később – miközben immár boldogan vezetgette fantasztikus amerikai Dodge kocsiját – idézést kapott a kerületi bíróságra – mint alperes. Mert a bank tőle is követelte a kölcsön összegét, majd' kétmillió forintot. Géza bácsit a hideg frász kerülgette: ő egy fityinget se vett föl a banktól, most mégis pénzt követelnek rajta!

A tárgyaláson aztán addig-addig kutakodtak közösen, míg végül fény nem derült a történetekre. Kiderült, hogy a bank valóban átutalta a kereskedőnek a hitel összegét, amikor azonban annak részleteit senki nem kezdte el törleszteni, visszaszerezte az autót, és értékesítette azt. A bíróság számára is egyértelmű volt: Géza bácsi csupán hitel-igénylő lapot írt alá, azzal azonban még nem jött létre szerződés a bank és öközött. Szerződés csak akkor köttetett volna, ha Géza bácsihoz visszaérkezik a bank elfogadó nyilatkozata, olyat viszont ő sosem kapott. Arról pedig ő nem tehet, hogy ezt a bizonyos papirost az a csibész kereskedő elvitte magával a bankba, ahol aztán szegény Géza bácsi nevében alá is írta a hitel-szerződést. Úgyhogy a bíróság elutasította a bank keresetét.

Az azonban fellebbezett. A másodfokú bíróság pedig úgy határozott: helybenhagyja ugyan az elsőfokú ítéletet, de más indokokkal. Szerintük ugyanis a hitel-szerződés valójában létrejött Géza bácsi és a bank között.

Ezt a képtelenséget pedig a következőképpen indokolta. A bank csatolt egy okiratot, az eredeti hitel-igénylő blankettát, Géza bácsi saját kezű aláírásával – csak hogy ennek másik oldalán már szerepelt a bank jóváhagyó aláírása is. Géza bácsi hiába állította, hogy ezen, amikor ő ezt mint hitel-igénylő aláírta, a bank aláírása még nem szerepelt – nem tudta bizonyítani. Mivel pedig a Pp. szerint annak kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság tényként fogadjon el valamit, ezt Géza bácsinak kellett volna megtennie. Azaz valamiképp igazolnia kellett volna, hogy az ő aláírásakor a bank még nem írta alá a szerződést. Mivel azonban ezt nem tudta megtenni, mindez a terhére esik.

Magyarán nem elég, hogy egy nemleges körülmény bizonyítását várták volna el Géza bácsitól – ami tudvalevőleg általában lehetetlen –, de a bíróság még azt a feltételezést is ítéletbe foglalta, miszerint a bank egy általa előre aláírt hitel-igénylő lapot adott a kereskedőnek. Am ha ez igaz lenne, akkor valójában egyáltalán nem is folyta hitel-bírálat, mert a bank minden vizsgálódás nélkül kölcsönt adna bárkinek, aki kitölti a kérelmet. És ezt a

totálisan képtelen ítéleti indoklást három szakbíró is elfogadta, megszavazta, majd aláírta. A benne foglaltak alapján nem kizárt, hogy előre.

SZERECSEN MOSDATÁS

(a fejezet eleje)

Az 1995. január 16-ai hétfő zsúfolt nap volt a Legfelsőbb Bíróság öt bírója számára. A földszint 2-es tárgyalóterembe nem kevesebb, mint négy ügyet tűztek ki ebédig. Az azóta elhunyt Julis Mihály elnökölt valamennyin, Berkes György, Edes Tamás, Domokos Jenő és Kaposvári Bertalan ebben a sorrendben váltották egymást mint előadó bírók, illetve mint szavazó bírók. A menetrend így festett.

9 óra: Dr. Kecskés Mihály,

9⁴⁵: Koréh Ferenc,

10³⁰: Wiltner Bertalan Miklós,

11¹⁵: Herodek Sándorné Rátz Erzsébet felülvizsgálati kérelmének tárgyalása.

Cakk-pakk 45 perc egy-egy ügyre – bejövettel, kimenetellel, iratismertetéssel, a felülvizsgálatot kezdeményező, az ügyész, a védő perbeszédével, bírói kérdésekkel, bizonyítási eljárással, netán még esetleges WC-használattal – nem furcsa ez? Nem, ha napnál világosabb és roppant egyszerű ügyekről van szó, olyanokról, amelyekben föl sem vetődik bármi nehézség, amelyek úgyszólván rutinból, fél kézzel elintézhettek.

Hogy ilyenek-e ezek is? Egyáltalán: kik ezek a „terheltek”? Mind a négyüket háborús vagy népellenes büntett miatt ítélték el, most pedig ügyük felülvizsgálata zajlik. Nézzük, mennyire egyszerű ítélkezési feladatok merültek föl.

Dr. Kecskés Mihály 1941-től hadbíró, majd '44 augusztusától a VKF (Vezérkari Főnökség) II. bíróságán ügyész volt. S mint ilyen, ő képviselte a vádat Szenes Hanna – a Palesztinából az angol hadsereg kötelékében ejtőernyővel Magyarországon, az üldözöttek kimenekítésének segítésére ledobott lány – '44. novemberi hűtlenségi perében. Ő kért rá halálos ítéletet, amelyet meg is hozott a bíróság, s amelyet azon nyomban végre is hajtottak. Ezért Kecskést a hadbíró 1952-ben először hét évi, majd másodfokon három év és hat hónapi börtönre ítélte.

A kitűzött 45 percbe belefért, hogy a Legfelsőbb Bíróság – a Legfőbb Ügyészség indítványának megfelelően – hatályon kívül helyezze az '52-es ítéletet, és Kecskést fölmentse az ellene emelt vád alól. Mondván: *dr. Kecskés Mihály a hatályos jogszabályok alapján képviselte ügyésként a vádat, és hivatali kötelességeit nem szegte meg; ezért tevékenysége sem háborús büntettet, sem más bűncselekményt nem valósít meg.*⁹

A második tárgyalás „terheltjének” rég ismertem a nevét; Koréh Ferenc nemcsak a propagandaügyi minisztérium sajtósa volt 1943-tól, de 1944 nyaratól a Tolnai Világlapja főszerkesztője, ez az újság pedig ismertén a háborús és antiszemita uszítás zászlóvivője volt. Még csak azt sem mondhatjuk, hogy a népbíróság '49-ben olyan rettenetesen elbánt volna vele, a súlyosabb minőségű négy háborús vádpont alól ugyanis fölmentették, és csupán egyetlen, enyhébben minősülő büntetben mondták ki bűnösnek, úgyhogy mindössze egy év börtönre és politikai jogainak öt éves felfüggesztésére ítélték.

Ő maga kérte 1994-ben a felülvizsgálatot, mondván: törvénytörően ítélték el. Kérelmét támogatta a Legfőbb Ügyészség is. A Legfelsőbb Bíróság pedig akceptálta a kérést: *a népbíróság ítéletében rögzített tényállás valójában nem tartalmazza olyan pontosan körülírt cselekmény rögzítését, amely a bűnösség megállapításának alapját képezheti. Az eljárás bíróságok általánosságban véve állapították meg csupán, hogy a terhelt által vezetett lapban „háborús uszító” és a „szövetségeseket becsmérő” képek és írásművek jelentek meg. Ilyen általános megállapítás a cikkek és képek konkrét tartalmának leírása nélkül nem alkalmas bűnösséget megalapozó jogi következtetések levonására.*¹⁰

Nos, nézzük csak vissza a '49-es ítéletet, s idézzünk föl abból csak címeket: Nem felszabadítók, hanem bérgyilkosok; A nyugati véres kaland; Félmillió zsidókönyv a papírzúzó malomban. Utóbbi például – beszámolva arról, hogy már 447 627 kötetet zúztak be, ezt így kommentálta: „a magyar szellemi életnek meg kell tisztulnia. A tisztítás munkáját ma elkezdtük... Megindultak a zúzógépek, s egy óra leforgása alatt a szellemi nagytakarítás végbement, a felőrölt könyvekből tiszta papíryanag keletkezett.”

Ezek voltak a *csupán általánosságban megállapított, nem konkrét cikkek.*

A harmadik tárgyaláson Viltner Miklós Bertalan kérte 1948-as, öt népellenes büntetben bűnösnek kimondó, s ezért két év börtönt kiszabó ítélet hatályon kívül helyezését. Viltner hentes és mészáros volt; 1939-ben lépett be a nyilaskeresztes pártba, 1944. október 15-e, a sikertelen kiugrási kísérlet után, mint a nyilas párt tagját nevezték ki a marhavágóhídra, azért, hogy ott ellenőrizze a nyilas vezetőség által kiadott engedélyek pontos betartását. A párttagdíjat végig rendszeresen fizette, a pártgyűlésekre mindig eljárt, nyilas-jelvényt viselt, és nyilas formaruhában járt.

A Legfelsőbb Bíróság – az ügyészi indítvánnyal egyezően – azzal mentette föl, hogy *a népbíróság által megállapított ítéleti tényállás nem tartalmaz olyan adatot, hogy a terhelt... mint párttag tevékeny működést fejtett ki. A terhelt nem a pártban, hanem a marhavágóhídon látott el az ipartestület megbízásából húsellenőri feladatot.*¹¹

Vegyük szemügyre ezt is alaposabban! Viltner – aki ekkor a nyilas párt által juttatott volt zsidó házban élt, amelyet az eredeti teljes bútorzattal együtt használt – maga ismerte el, hogy a nyilas párt autójával szállított náci röplapokat a Dunántúlra (ez volt a *nincs adat arra, hogy mint párttag tevékeny működést fejtett ki*). A marhavágóhídra pedig egyáltalán nem az ipartestület küldte, hanem bizony a nyilas párt, ugyanis nem higiéniai vagy élelmiszerbiztonsági szempontokat kellett ott érvényesítenie, hanem az volt a feladata: gondoskodjon róla, hogy csak azoknak utaljanak ki húst, akik kellőképpen jobboldali beállítottságúak.

Rátz Erzsébetet – az Egyedül Vagyunk, a Nemzetör, a Magyar Futár, valamint számos rádióműsor közismert újságíróját – a népbíróság először hét évre ítélte, ezt a másodfok enyhítette ötre. 1994-ben adta be a – később az ügyészek által is támogatott – felülvizsgálati kérelmet, s abban ezeket írta. *Álláspontom szerint az ítélet eltérve az alapul vett jogszabálytól koncepciós megoldást alkalmazott, nyilvánvalóan azért, mert az eljárás során feltárt cikkeim kizárólag a szovjet elleni háborúban való helytállásra buzdítottak, sem úgymond fasiszta, sem népellenes uszítást nem tartalmaztak, a Szovjetunió pedig akkor már nemcsak győztes, de megszálló hatalom volt. Alaphangjában hasonló értékelések nemcsak a magyar sajtóban, de a Parlamentben is elhangzottak az elmúlt öt év során (s ekkor Rátz Erzsébet nem 1944-re, hanem 1994-re utal! – KP), melyekkel magam is egyetértek, mivel a történelem is engem igazolt.*

S bizony e szavai igaznak bizonyultak, legalábbis például a Kossuth téren, 2006 őszén Árpád-sávós lobogókkal tüntetők számára, akik valóban hihetik: a történelem őt igazolta,

hiszen a Legfelsőbb Bíróság – *mert a bűncselekményt nem követte el – fölmentette.*¹² Mondván: *terhelt írásában alapvetően tényeket, adatokat, hangulatokat közölt... mondanivalója azonban nem hordozott uszító jelzőket.*

Hogy *alapvetően tényeket, adatokat közölt?* 1944 augusztusában például ilyen „tényeket”. *Hogy az alaptételem: „a szovjet ellen bárkivel és bármi áron!” – helyes-e vagy sem, azt persze vitatni lehet. Én azt hiszem, hogy igen, s ez erőt ad. Azért hiszem, mert nem hiszek abban, hogy a magyar intelligencia kiirtása árán a magyarság nagy tömege megmenekülhetne, és életképes, zárt, speciálisan magyar egységet alkothatna egy többségben lévő óriási szláv tengerben.*

Szállasi hatalom-átvételéről pedig ilyen „tényeket” közölt. *Ezekben a pillanatokban éreztük azt is, hogy megérdemljük az élet lehetőségét, mert mindabban, amit eddig tettünk és amiért eddig élünk, amit vallottunk és hirdettünk, nem volt hazugság... a rombolás és tagadás szellemével szemben volt bátorságunk szembeszállni és a harcot meghirdetni. Egyre erősebben érezzük azt is, hogy valóban bekövetkezik, mert hiszünk benne és akarjuk: jön éve csodáknak. Ennyit a „tényekről”.*

S ennek igazolására a '95-ös ítélet hosszan, négy teljes oldalon idézeteket közöl Rátz Erzsébetnek az Egyedül Vagyunk-ban megjelent cikkeiből. Sajátos technikával. Nézzünk csak két példát erre.

Említi a Legfelsőbb Bíróság: *terhelt az 1942. évi 11. számban az Endre László által felállított Zsidókutató Intézettel foglalkozik.* Amit nem idéz, az az írás szövege, például ez: *az intézet egyelőre két teremből áll. E két szobából indul meg a nagyszabású kutató- és gyűjtő munka, amely Közép-Európa egyik legjobban elzsidósodott országában végre rendszerbe szedi a zsidóságra vonatkozó összes történeti és társadalmi adatokat.*

Az 1943-as számok közül is idézi a fölmentő ítélet a 2, a 6, a 16. számot, amelyekben kétségkívül meglehetősen enyhe szövegek láttak napvilágot. Megemlíti viszont az 1. számot is: *az Egyedül Vagyunk 1943. évi 1. számában Endre Lászlóval (ekkor az ország legnagyobb vármegyéje, Pest hírhedett antiszemita alispánjával, aki 1944-ben belügyi államtitkárként a magyar vidéki zsidók deportálását irányította. – KP) folytatott interjút tett közzé. Ennek bevezetésében a zsidókérdés megoldásának fontosságát hangsúlyozza. Azt írja, hogy az a tétel, hogy a zsidóság testi és lelki sajátosságai miatt káros a magyar fajtára, ezer példával igazolható.*

Szóval a Legfelsőbb Bíróság az eredeti írásnak mindössze az elejét és a végét mulasztotta el főlemlegetni, elegendőnek találta a közepét idézni. Hiszen 1943-ban Rátz Erzsébet cikkének – '95-ös fölmentő ítéletből kihagyott! – része így szólt: *a magyar fajvédelem is régen túljutott azon a ponton, hogy egy-két egyetemi tüntetéssel, ablakbeveréssel elintéztettnak lássa a zsidókérdést. A tétel, hogy a zsidóság testi és lelki adottságai miatt káros a magyar fajtára, ezer példával igazolható. A kérdés csak az, hogyan oldhatjuk meg ezt a gyors és gyökeres rendezést kívánó megoldatlan feladatot.*

Nos, nemcsak a tudományos és a sajtó-, de a jogi világban is létezik egy kifejezés az idézésnek e technikájára, s ez így hangzik: hamisítás.

Négyből négyet mentettek föl? És vajon mennyit a többi tárgyalási napon, összességében?

Foszlányokat olvashattunk már arról, hogy több elemző felháborodottan fogadta, amint fölmentették Jány Gusztávot, a Donnál rettenetes veszteségeket szenvedett II. Magyar Hadsereg parancsnokát, vagy Ruszkiczay (Rüdiger) Imrét, a Honvédelmi Minisztérium anyagi csoportfőnökeként a hadiipar irányítóját, későbbi honvédelmi miniszterhelyettest.

Azt viszont már senkinek nem volt érkezése megmagyarázni, hogy például a Jány Gusztáv fölmentéséről szóló ítélet ténybeli hamisításai, történelmi hazugságai és jogi lehetetlenségei

miként tarthatók azok alapos elemzése – főként Varga László erről szóló tanulmánya¹³ – után is.

Ezek szerint tehát még sokakat mentettek föl? Vagyis: elszigetelt néhány esetről van-e szó – vagy esetleg tendenciáról? Pár konkrét ügyről – vagy rendszerről?

...

---

¹ Az ítélet túl szigorú volt. Kőbányai György interjúja. Mai Nap, 1989. XI. 26.

² Dr. Szlávnits László: Egy tv-sorozat margójára. Pesti Ügyvéd, július-augusztusi szám

³ Pesti Központi Kerületi Bíróság elnökhelyettese 2005. El. XV. A1. 25.

⁴ Ádám György: Emberi lények-e a bírók? Hibiszkusz Kiadó, 2003.

⁵ Bírósági Határozatok 2003. 9. szám 356.

⁶ Fővárosi Bíróság 19. P. 630.840/2005/4.

⁷ Fővárosi Ítéletábla 2. Pf. 20.224/2006/4.

⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV. 21.154/2006/5.

⁹ Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 1321/1994/4.

¹⁰ Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 1799/1994/3.

¹¹ Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 1295/1994/6.

¹² Legfelsőbb Bíróság Bfv. X. 1801/1994.

¹³ Varga László: Forradalmi törvényesség; Jogszolgáltatás 1945 után Magyarországon. Beszélő, 1999. november